

RIIGIKOGU

4. istungjärk Protokoll nr. 76 (13).

1921. a.

Sisu: 1. Päewakorra wastuwõtmine. — 2. Riigikogu Juhatus teadaanne Riigikogu Kommunistilise Töölisterühma liigete Willem Tiideman'i ja Jüri Reinthal'i Riigikogust väljaastumise ja uute kandidaatide kohta. — 3. Ajutise walitsemise korra § 12-a põhjal wastuwõetud seadus talumaade korraldamise kohta — kinnitatud. — 4. Seaduseelnõu weejuhtimise kohta läbi wõõra maa maaparanduse otstarbel — I. lugemisel wastu wõetud. — 5. Ajutine seaduseelnõu töötatöölise riiklise elamisraha kohta — tagasi lükatud. — 6. Seaduseelnõu Riigikogu ja omawalitsuste saadikute ning nende kandidaatide isikupuutumatusse kohta, kes kuuluvad walitsuswastalitesse rühmitustesse — tagasi lükatud. — 7. Seaduseelnõu kaubandus- tööstusministeeriumi 1921. a. kulude-eelarwe muutmise asjus — II. lugemisel wastu wõetud. — 8. Riigiteenijate ametsõitude tasuseadus — II. lugemisel wastu wõetud. — 9. Seadus Jaan Poska abikaasa ja alaealiste laste tulewiku ainelise kindlustamise määruse muutmise kohta. — II. lugemisel wastu wõetud. — 10. Määrus töö- ja hoolekandeministeeriumile 64.800 margalise lisakrediidi määramise kohta pensioni maksmiseks Jaan Poska perekonnale — II. lugemisel wastu wõetud. — 11. Seaduseelnõu kaitsewägedesse puutuwa sõjawäe seaduste ja määruste väljaandmise korra kohta põhiseaduse § 81 põhjal — II. lugemisel wastu wõetud. — 12. Seaduseelnõu 10 miljoni marga ülekandmise kohta teedeministeeriumi posti- telegraafi- telefoni ametkonna 1921. a. korraliste kulude eelarwest sama ametkonna erakorraliste kulude eelarwesse — II. lugemisel wastu wõetud. — 13. Üiriseadus II. lugemisel. (Wastu wõetud komisjonist tagasitulnud §§-id 14-a, 14-b, 17, 20, 21-a, 22, 23-a, 25). — 14. Koosoleku lõpetamine ja järgmise koosoleku aja küsimus.

Riigikogu koosolek 15. nowembril 1921. a. kell 5 p. l. Toompea lossi Walges saalis.

Kokku on tulnud 70 Riigikogu liiget. Koosolekut juhatab abiesimees K.

Wirma.

Sekretääri kohal abisekretäär J. Bergman.

Walitsuse lauas: põllutööminister B. Rostfeldt.

Koosolek algab kell 5,10 min. p. l.

1. Päewakorra Juhataja K. Wirma kinnitamine. ma: Awan Riigikogu koosoleku.

Päewakorra muutmise wõi täiendamise kohta mingisuguseid ettepanekuid ei tehta. siis loen, et juhatus poolt Riigikogu liikmetele kättesaadatud päewakord on wastu wõetud.

2. Riigikogu Juhatus teadaanne Riigikogu Kommunistilise Töölisterühma liigete W. Tiideman'i ja J. Reinthal'i Riigikogust väljaastumise ja uute kandidaatide kohta.

Enne, kui päewakorra juure minna, on Riigikogu Juhatusel teatada, et tema on teate saanud, et rkl. J. Reinthal oma Riigikogu liikme wolitused maha paneb. Juhatus on järgmisele kandidaadile Aleksander Prass'ile kutse saatnud. Niisama on rkl. Willem Tiideman oma wolitused maha pannud ja Riigikogu Juhatus on järgmisele kandidaadile Jaan Leeto'le kutse saatnud.

Riigikogu läheb järgmise päewakorrapunkti juure.

3. Ajutise walitsemise korra § 12-a põhjal wastuwõetud seadus talumaade korraldamise kohta.

Maaseaduse komisjoni aruandja Th. Pool: Austatud Riigikogu liikmed! Käesolew seaduseelnõu oli juba kord Riigikogus, kuid seal anti tema maakomisjoni uuesti läbiwaatamiseks tagasi, neil põhjustel, mida rkl. herra Koemets'a poolt ette toodi. Ka komisjon leidis, et see seadus, nagu ta walitsuse poolt § 12-a põhjal oli wastu wõetud, tingimata parandust tarwitaks. Näituseks oleks soowitaw olnud arwesse wõtta seda, et peakomisjoni ka kohaliku maakonna esitajad kutsutaks. Kuid arwesse wõttes, et selle seaduse tagasilükkamisega olukord palju pahemaks muutuks, nimelt sarnaseks, et üleüldse ei saa maa korraldustoid Petserimaal ette wõtta, sellepärast paneb maakomisjon ette seda seadust siiski kinnitada.

Juhataja K. Wirma: Ma panen maakomisjoni ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei ole keegi, sellega on see seadus kinnitatud.

4. Seaduseelnõu weejuhtimise kohta läbi wõõra maa maaparanduse otstarbel I lugemisel.

Maaseaduse komisjoni aruandja Th. Pool: Wäga austatud rahwasaadikud! Kõigil on teada, et meie weeolude korraldus wäga palju soowida jätab.

Nõnda on suured maalad, mis kuiwatamist nõuawad, mida aga senni mitte wõimalik ei olnud teos-

tada. Põhjuseks olid puudulikud seadused, mis senni maksid. Maaparandusi on paljudel juhtumistel võimalik korda saata, kui seda ühisel teel tehakse, ehk igatahes, kui naabrid, kellesse asi puutub, nõus on. Niisamasugune lugu on weejõududega. Suur osa koskedest, mis mitme maatüki külge puutuvad, seisawad meil veel kasutamata sellepärast, et nende koskede juure mitmed maatükid puutuvad, kus jällegi maaomanikkude ja maapidajate käest kasutamiseks nõusolekut peab nõutama. Sellepärast on uut seadust tarwis. Enne sõda pandi wastaw seadus juba Wene walitsuse poolt maksma, mis neid küsimusi lahendab selles osas, mis maaparandustesse puutub, kuid tegelikult meil Baltimaal ei saadud seda mitte ellu wiia, nimelt sellepärast, et sõda peale tuli. Wahepeal on Eesti iseseiswaks saanud. Sellega muutus terve administratiiv aparaat, mis seadust teostas. Oli tarwis tahes ehk tahtmata wana weeseadust ümber töötada ehk uue väljatöötamisele asuda. Wiimane tee leiti parem olewat: asuti uue seaduse väljatöötamisele, sest et muudatused wanas seaduses oleksid kaunis suured olnud. Wastaw seaduseelnõu, mis Riigikogule kewadel sisse anti, käsitab kõiki neid küsimusi, mis weealasse puutuvad. Seal oli puudutatud põllumajandusliste maaparandamise küsimuste kõrwal ka weejõu küsimus. Maakomisjon, kes seadust läbi waatas, tunnistas kõik need küsimused põlewaks ja tarwilikuks lahendada. Kuid arwesse wõttes seda, et seda küsimust on tarwis võimalikult kiirelt lahendada, jaotati weeseadus kolme osasse, millest esimene osa Riigikogule nüüd ette on pandud. Nagu pealkirjast näha, käsitab käesolew seaduseelnõu ainult weejuhtimist läbi wõõra maa, maaparanduse otstarbel. Selles mõttes on temast wälja jäetud kõik määrused, mis puutuvad weejõudude kasutamist ehk sellega mingis ühenduses on. Kuigi nemad ka osaliselt maaparandusesse puutuvad. Näitusena olgu toodud heinamaade ülejuhtamine paisutuste läbi. Sarnased asjad on kõik ette nähtud teises weeseaduse osas. Niisama on wälja jäetud need määrused, mis käsitawad suurte maa-alade kuiwutamist, mida ainult ühisel jõul võimalik teha. See küsimus saab lahendatud weeseaduse kolmandas osas. Seal on kawatsetud kindlaks määrata maakuiwatuse sunniühisused. Kuid selle peale waatamata, et siin ainult üht osa terwest seaduseelnõust käsitakse, on seadus siiski nii kokku seatud ja redigeeritud, et orgaanid, mis mitmesuguseid küsimusi maaparanduse alal otsus-

tawad, seda ka weejõudude ja maaparanduste sunniühisuste suhtes teha wõiwad.

Mis puutub üleüldse seaduseelnõusse, siis on selles aluseks põhimõte wõetud, et maapidajatele tuleb luba anda sunniwiisi wetti läbi wõõra maa juhtida, kuigi maaomanikuga selles asjas waba kokkulepet ei sünni. Sarnasel korral annawad selleks luba selleks moodustatud iseäralised komisjonid, mis asutatakse maakonnawalitsuste juure ja mis seisawad koos omawalitsuse ja riigi ning kohtu esitajatest. Õigus wõcrast maast wetti läbi juhtida antakse tasu eest, serwituudi kujul, kusjuures maks waks tunnistakse kõik serwituudi õigused. Tasumääramisel wõetakse arwesse maapõhja ja kultuuri wäärtused. Mis puutub sunduslikkude lubade andmisesse, siis otsustawad seda komisjonid, arwesse wõttes kumba kahju on suurem, kas maaomanikul, kelle maast wesi läbi lastakse, wõi selle oma, kelle maa wesi ära juhitakse. Komisjon määrab kindlaks ka tasu suuruse, mida maaomanikkudele maksta tuleb. Edasikaebamise õigused on mõlemal poolel. Edasi kaebada wõib kahel teel: ühelt poolt weehituste otstarbekohasuse ja teiselt poolt tasu suuruse suhtes. Esimesel juhtumisel wõib edasi kaebada keskweekomisjoni. Kui keegi kahjutasuga nõus ei ole, siis selle kohta on edasikaebamise õigus kohtusse. Nii on üleüldistes joontes selle seaduse sisu. Lõpuks on seaduses üks paragrahw, mis tema käsitamiseks õiguse annab weekomisjonidele juhtnõorisid anda. Juba komisjonis seaduseelnõu arutamise juures tekkis rida küsimusi, mida ühelt poolt soowitati seaduseelnõusse üles wõtta, kuid teiselt poolt — arwati seda kohaseks juhtnõõride teel lahendada. Hulk puhttehnilisi küsimusi, mida aja jook sul muuta tuleb, ja tarwilikuks loeti wälja jätta, on seadusesse sisse pandud, et siiski võimalusi anda teatud juhtnõõri moodustada. Maakomisjoni nimel teen ettepaneku seda seadust I lugemisel wastu wõtta ja II lugemisele üle minna.

Juhataja K. Wirma: Panen selle maaseaduse komisjoni ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei ole keegi. Sellega on see ettepanek wastu wõetud.

Riigikogu läheb järgmise, III. päewakorrapunkti juure.

5. Ajutine seaduseelnõu töötatõolist riiklise elamisraha kohta.

J. Wanja (kom.): On kõigile teada, et meie tööstus suuremalt jaolt seismas on ja et töötatõolist arw iga-

päewaga kaswab. Meie põhiseadus ütleb ka, et igal inimesel on kindlustatud inimesewääriline ülespidamine. See on ainult kindlustatud jõukamal klassil ja seda kõik töörahwa kulul. (Naer.) Seda tehakse loomulikult ka tööseaduse läbi riiklise toetamise näol ja hoolitsetakse nende mõnede ülespidamise eest. Meie oleme esinenud eelnõuga, sellepärast, et töötatöölilistele, kelledest suurem jagu praegu ilma tööta on, walitsus seda siinamaani teinud ei ole. Ma panen ette seda seaduseelnõu vastu wõtta.

Juhataja K. Wirma: Ma juhin Riigikogu tähelepanu kodukorra § 47 peale, kus on öeldud, et kõige pealt peab ära määratama, kas selle seaduseelnõu arutamisele asuda, wõi mitte. Ma palun wastawaid ettepanekuid teha. (J. Wanja (kom.): Ma teen ettepaneku seda seaduseelnõu arutamisele wõtta.) Ettepanekuid enam ei ole ja sellepärast tuleb otsustamisele rkl. Wanja poolt tehtud ettepanek seda seaduseelnõu otsekohe arutusele wõtta.

Th. Pool (töer.): Ma teen ettepaneku seda eelnõu rahaasjanduse komisjoni anda.

Juhataja K. Wirma: (Müra.) Ma palun rahu. Enam sõna ei soowita. Ma panen hääletamisele. (Hääletatakse ettepanekut, seaduseelnõu arutamisele asuda.) Wäheumus on vastu. Sellega on otsustatud seaduseelnõu arutamisele minna.

J. Wanja (kom.): See eelnõu ei ole mitte pikk, § 1 räägib muidugi sellest, kes on määratud abisaajateks, § 2 wäljajagamisest jne. Teen ettepaneku seaduseelnõu I lugemisel vastu wõtta.

Juhataja K. Wirma: Ma panen rkl. Wanja ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Suur enamus on vastu. Sellega on käesolew seaduseelnõu tagasi lükatud.

Riigikogu läheb järgmise päewakorrapunkti juure.

6. Seaduseelnõu

Riigikogu ja omawalitsuste saadikute ning nende kandidaatide isikupuutamuse kohta, kes kuuluvad walitsuswastalistesse rühmitustesse. *

J. Wanja (kom.): „Sotsiaaldemokraat“ kirjutas hiljuti, et meie rühmas ei ole häid kõnemehi, kes oskaksid eelnõusid nii esitada, et nad Riigikogule wastuwõetawad oleksid. See on ju täiesti õige. (Naer) ja ma ütlen weel, et meie ei ole mitte juristid,

meie oleme alasi tagant tulnud ja meie ei oska nii seletada ja esitada seaduseelnõusid, et nemad majaperemeestele ja hallparunitele, mõisnikkudele ja kindralitele wastuwõetawad oleksid. (Üleüldine naer. O. Amberg (kristl.) kohalt: Aga Jonas'ele.) Meie oleme seaduseelnõu seletuskirjas kõik ära ütelnud, mis meie tahame ja kui sellest peaks wähe olema, siis loodan mina, et ehk sotsiaaldemokraadid — juristid selle seaduse kaitseks wälja astuwad, (Naer) ja teile jääb siis kuulata, kas nad oma kaitsekõne hästi maha ütlewad. (Üleüldine naer. O. Amberg (kristl.) kohalt: Kas Kingissepp ei ole teile hästi kirjutanud?) Meie enesest rühmal on sellest küll, kui töölisel näewad, et teie meie esitajate isikupuutumast olete lasknud Wene uulitsa ja Patarei lutikakongides lutikaid ära süüa. Mina teen ettepaneku selle seaduseelnõu arutamisele asuda.

Juhataja K. Wirma: Ettepanek on tehtud selle seaduseelnõu arutamisele asuda. Ma panen rkl. J. Wanja ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu on mõned üksikud. Sellega on otsustatud selle seaduseelnõu I lugemisele asuda.

J. Wanja (kom.): Teen ettepaneku seaduseelnõu I lugemisel vastu wõtta ja II lugemisele üle minna.

Juhataja K. Wirma: Ettepanek on tehtud seda seaduseelnõu I lugemisel vastu wõtta. Ma panen selle ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Suur enamus on vastu. Sellega on see seaduseelnõu tagasi lükatud.

Riigikogu läheb järgmise päewakorrapunkti juure.

7. Seaduseelnõu kaubandus-tööstusministeeriumi 1921 a. kuludeeelarwe muutmise kohta.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja **O. Amberg** (loeb): Seadus kaubandus-tööstusministeeriumi 1921 a. kuludeeelarwe muutmise asjus.

Juhataja K. Wirma: Pealkirja kohta sõna ei soowita. Ma panen pealkirja hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda. Sellega on pealkiri vastu wõetud.

Aruandja **O. Amberg** (loeb): Muuta kaubandus-tööstusministeeriumi 1921 a. erakorraliste kulude eelarwet järgmiselt:

Peatükk VI. (Kütteainete keskkomitee).

wähendada § 1 Mk. 40.000.000.—

suurendada § 3 „ 40.000.000.—

Juhataja **K. Wirma**: Ma panen selle seaduse sisu hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda. Sellega on see seadus II lugemisel wastu wõetud.

Riigikogu läheb järgmise päewakorrapunkti juure.

S. Riigiteenijate Rahaasjanduse ametsõitude komisjoni aruandja Chr. Kaarna (loeb): Riigiteenijate ametsõitude tasuseadus II lugemisel. tasuseadus

Juhataja **K. Wirma**: Pealkirja kohta sõna ei soowita. (Hääletatakse.) Wastu ei olda. Sellega on pealkiri wastu wõetud.

Aruandja **Chr. Kaarna (loeb):** Peatükk 1. Sõidukulud. § 1. Ametsõitude puhul tasutakse sõidukulud:

a) ametnikkudele ja wabapalgalistele teenijatele raudtee II klassi tariifi järele ühes platskaardi tarwitamise õigusega öösistel sõitudel, laewal — I klassi tariifi järele;

b) alamteenijatele ja töölistele raudteel III klassi tariifi järele ühes platskaardi tarwitamise õigusega öösistel sõitudel, laewal — II klassi tariifi järele;

d) hobustega maanteed mööda kõigile ühtewiisi: küüdimääruse ja hobuste posti tariifi järele; oma jalgrattaga — küüdimääruses ettenähtud jalamehe tasu suuruses ja oma hobustega — küüdimääruses ettenähtud tariifi järele; erakorralistel juhtumistel ministrite, peawalitsuste (osakondade) juhatajate, sõjaministeeriumis üksikute sõjawäeosade ülemate ehk nende õigustega isikute kinnitusel arwete järele.

Märkus. Alamteenijate koosseisu igal ametlal määrab kindlaks asjaomane ministeerium kokkuleppel riigikontrolliga. Kui kokkulepe wõimatu, läheb küsimus asjaomase ministri ettepanekul Wabariigi Walitsuse otsustada.

Juhataja **K. Wirma**: Panen § 1 hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda. Sellega on § 1 wastu wõetud. Sõna on aruandjal.

Aruandja **Chr. Kaarna (loeb):** § 2. Sõjawäelastele: ohwitseridele, amet-

nikkudele ja arstidele antakse raudteel ja laewadel kas prii sõit, ehk tasutakse kulud arwete järele eelmise paragrahwi punkt a põhjal; rahwawäelastele — sedasama punkt b põhjal. Hobuste tarwitamine — kõigile ühtewiisi § 1 punkt d järele.

Juhataja **K. Wirma**: Asun hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda. Sellega on § 2 wastu wõetud.

Aruandja **Chr. Kaarna (loeb):** § 3. Ühe ja sama asutuse kahe ametniku sõidu puhul ühte kohta makstakse nendele pooleks küüdi ehk hobusteposti tarwitamise korral kahe inimese koosõidu takside järele.

Juhataja **K. Wirma**: Asun hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda. Sellega on § 3 wastu wõetud.

Aruandja **Chr. Kaarna (loeb):** § 4. Tungiwa wajaduse korral ametkohuste täitmise huwides kohal ja wäljaspoole sõitmise puhul tarwitatud sõiduworimeeste kulude katmiseks jääb ministrile, peawalitsuste (osakondade) juhatajatele, sõjaministeeriumis üksikute sõjawäeosade ülemate ehk nende õigustega isikutele õigus kohalikkude sõidutakside alusel kulusid tasuda.

Märkus. § 9 ette nähtud 1—4 ja 6 liigi ametsõitude puhul tasutakse sõiduworimeeste tarwitamise kulud raudteejaama ehk sadamasse ja tagasi kohalikkude sõidutakside järele, § 1 ette nähtud sõidukulude wäljamaksmise korras.

Juhataja **K. Wirma**: Ma panen selle paragrahwi hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda — sellega on see paragrahw wastu wõetud.

Aruandja **Chr. Kaarna (loeb):** II peatükk. Ümberpaigutamise kulud. § 5. Ametis ümberpaigutamise puhul tasutakse sõidukulud ametis ümberpaigutatawaille tsiviil- ja sõjawäeametnikkudele, ohwitseridele, sõjawäearstidele ja wabapalgalistele teenijatele § 1 punktide a ja d järele, alamteenijatele ja töölistele § 1 punktide b ja d järele; ümberpaigutatawate ametnikkude perekonnaliigetel aga kõigile § 1 punktide b ja d järele.

Märkus 1. Ümberpaigutamise sõidukulude tasumisel wõetakse arwesse perekonnaliigetena riigiteenijate perekonna-abiraha õiguslised isikud, juure arwatud üks majateenija.

Märkus 2. Tasu väljamaksu tunnistuseks on perekonnaliigete ülewimise kohta politsei tunnistus.

Juhataja **K. Wirma**: Ma panen selle paragrahwi hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda — § 5 on wastu wõetud.

Aruandja **Chr. Kaarna** (loeb): § 6. Majapidamise asjade weokulude katmiseks makstakse kõigile ümberpaigutatawale riigiteenijatele raudteel ja laewal makswate wäikekiiruse tariifide järele, linnas kohaliste weewoorimeeste takside järele, maanteel 1/400 küüdimääruses ette nähtud raskuse weo tasuks kilogramm — kilomeetri pealt, mitte aga üle 1.600 kilogrammi eest.

Märkus 1. Bagaashi tariifi järele raudteel wõib ümberpaigutataw kraamiweo eest tasu saada kunni 100 kg.

Märkus 2. Tasu väljamaksu tunnistuseks on kraamiweo kohta raudteel saatekiri (ehk ärakiri sellest), maanteel — arwed.

Märkus 3. Erimäärused raudteelaste kraami wedamiseks raudteel jääwad käesolewaga muutmata.

Juhataja **K. Wirma**: Ma panen selle paragrahwi hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda — see paragrahw on wastu wõetud. Sõna on aruandjal.

Aruandja **Chr. Kaarna** (loeb): § 7. Erakorraliste kulude katmiseks maksetakse ümberpaigutatawale tasu nende wana ameti poole kuupalga suuruses.

Juhataja **K. Wirma**: Ma panen selle paragrahwi hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda — § 7 on wastu wõetud.

Aruandja **Chr. Kaarna** (loeb): § 8. Ümberpaigutatawale riigiteenijatele maksetakse kõik §§ 5—7 ettenähtud tasud nende uuest ametkonnast, sõidukulude ja päewarahade krediidist.

Märkus. Tarwilisel korral wõib ümberpaigutataw wanast ametkohast, sõidu ja päewarahade krediidist, uue ametkoha arwel awansi saada.

Juhataja **K. Wirma**: Ma panen selle paragrahwi hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda. See paragrahw on wastu wõetud.

Aruandja **Chr. Kaarna** (loeb): III peatükk. Päewarahad. § 9. Päewarahade suhtes jaotatakse ametsõidud kuude liiki:

1 liik: ametsõidud Eesti wabariigi piirides maalt ja linnast linna ühe koha peale mitte üle 15 päewa ettenähtud kestusega ja linnade wahelised ringsõidud aja peale waatamata.

Märkus 1. Alewid loetakse käesolewa paragrahwi käsitlemisel linnade hulka.

Märkus 2. Ettenägemata wääramata wõimu takistuse põhjusel (vis major) üle 15 päewa kestmise puhul jääwad wiimaseks nimetatud ametsõidud ikkagi 1 liigi alla.

2 liik: ametsõidud Eesti wabariigi piirides linnast ja maalt maale ühe koha peale mitte üle 15 päewa ettenähtud kestusega ja ringsõidud maal aja peale waatamata.

3 liik: ametsõidud ühe koha peale linnades, mis ette nähtult üle 15 päewa kestawad.

4 liik: ametsõidud ühe koha peale maal, mis ette nähtult üle 15 päewa kestawad.

Märkus. 3 ja 4 liigi ametsõitude kestus ei wõi üle 45 päewa olla, wälja arwatud erakorralised juhtumised kokkuleppel riigikontrolliga.

5 liik: oma amettegewuse piirkonnas (ringkonnas, raioonis jne.) jookswate ametkohuste täitmisega seotud ametsõidud.

Märkus. Selle liigi alla kuuluwad ka korduwad ametsõidud ühede ja samade punktide wahel teenistuslikus walwekorras.

6 liik: ametsõidud wäljamaale ja rahwawaheliste lepingute täitmisel piiriäärsetesse maakohtadesse.

Juhataja **K. Wirma**: Ma panen selle paragrahwi hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda — § 9 on wastu wõetud.

Aruandja **Chr. Kaarna** (loeb): § 10. Päewaraha maksetakse:

1 liigis: a) Rahwawäelastele, alamteenijatele ja töölistele 12-da astme riigiteenija kuupalga $\frac{1}{25}$ osa määral päewas, b) Tsiwiilametnikkudele, wabapalgalistele teenijatele ohwitseridele, sõjawäeametnikkudele ja -arstidele $\frac{1}{25}$ osa nende kuupalgast päewas, kuid mitte vähem $\frac{1}{25}$ osa 12 astme riigiteenijate kuupalga suurusest.

2. liigis: $\frac{3}{4}$ esimese liigi normidest.

3. liigis: $\frac{1}{2}$ esimese liigi normidest.

4. liigis: $\frac{1}{2}$ esimese liigi normidest.

5. liigis: 3 liigi normide järele ehk iga kuu kohta kindla summana Wabariigi Walitsuse otsuse järele.

6. liigis: määrab päewarahad kindlaks iga välisriigi kohta Wabariigi Walitsus.

Märkus 1. Palga all tuleb mõista põhipalk ühes elukalliduslisaga.

Märkus 2. Sõitudel väljamaalt kodumaale maksetakse Eesti wabariigi piirides wiibimise ajal päewarahasid siseriigi normide järele.

Juhataja K. Wirma: Ma panen selle paragrahwi hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei ole keegi, § 10 on wastu wõetud.

Aruandja Chr. Kaarna (loeb): § 11. On ametnikul wõi teenijal ametsõidu välispunktis riigi wõi omawalitsuse poolt tasuta tarwitada korter kütte ja walgustusega, siis maksetakse päewaraha igas liigis 20% vähem.

Märkus. See paragrahw on maksew ka ametsõitudel korterina tarwitatawate erawagunite kohta.

Juhataja K. Wirma: Ma panen selle paragrahwi hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda — see paragrahw on wastu wõetud.

Aruandja Chr. Kaarna (loeb): § 12. Erijuhtumistel kõrgemate kulude katmiseks jääb asjaomasel ministril õigus ettepannud arwete põhjal kõrgemat tasu maksta.

Juhataja K. Wirma: Ma panen selle paragrahwi hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda — see paragrahw on wastu wõetud.

Aruandja Chr. Kaarna (loeb): § 13. Väljamaa sõitude puhul antakse wastawas väliswalutas awans tarwilises ulatuses.

Juhataja K. Wirma: Ma panen selle paragrahwi hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda — see paragrahw on wastu wõetud.

Aruandja Chr. Kaarna (loeb): § 14. Ametsõitudel riigi piirides kui ka väljamaal arwatakse riigi poolt antawa toidu eest päewarahast wastaw summa maha; saamatajäänud toidu (paiuki) eest ametsõitudel wiibimise ajal sõjawäelastele mingisugust rahalist tasu ei anta.

Märkus. Selles paragrahwis ette nähtud mahaarwamised riigi poolt antawa toidu eest ei wõi suuremad olla kui § 10 alusel ette nähtud ja määratawad päewarahad.

Juhataja K. Wirma: Ma panen selle paragrahwi hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda — § 14 on wastu wõetud.

Aruandja Chr. Kaarna (loeb): § 15. Kõik, kes saawad ühede ja samade punktide wahel tihti ettetulewate lühiajaliste ametsõitude eest kilomeetirahasid wõi muid preemiaid, ei wõi saada preemia alla käiwate sõitude eest päewarahasid.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) Wastu ei olda, sellega on see paragrahw wastu wõetud.

Aruandja Chr. Kaarna (loeb): § 16. Päewaraha hakatakse arwama ametsõitude eest, mille kestus ametkohalt ärasõidust tagasisõiduni vähemalt 6 tundi on.

Märkus 1. § 10 ette nähtud 6. liigi päewaraha hakatakse sellest ajast arwama, millal läkitataw Eesti wabariigi piiridest välja ehk piiriäärsesse maakohta jõuab.

Märkus 2. Tasu väljaarwamisel arwatakse ärasõidu ja kojusõidu päewad kaasa. Aega alla 6 tunni arwesse ei wõeta.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) Wastu ei olda. Sellega on see paragrahw wastu wõetud.

Aruandja Chr. Kaarna (loeb): § 17. Selle seaduse jõusseastumisega kaotab maksuuse 1921 a. „Riigi Teatajas“ nr. 27 awaldatud seadus riigiteenijate ametsõitude tasumäärade kohta.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) Wastu ei olda, sellega on see paragrahw wastu wõetud ja ühes sellega riigiteenijate ametsõitude tasuseadus II lugemisel wastu wõetud.

Riigikogu läheb 7. päewakorra-punkti juure.

9. Seadus Jaan Poska abikaasa ja alaealiste laste tulewiku ainelise kindlustamise määruse muutmise kohta II lugemisel. Töökaitse komisjoni aruandja A. Schulbach (loeb): Seadus Jaan Poska abikaasa ja alaealiste laste tulewiku ainelise kindlustamise määruse muutmise kohta.

Juhataja **K. Wirma**: Pealkirja kohta sõna ei soovita. (Hääletatakse.) Wastu ei olda, sellega on pealkiri wastu wõetud.

Aruandja **A. Schulbach** (loeb): § 1. Asutawa Kogu poolt 10. detsembril 1920 a. wastu wõetud Jaan Poska abikaasa ja alaealiste laste tulewiku ainelise kindlustamise määruse („Riigi Teataja“ nr. 219/220 — 1920 a.) 1 jao esimene lõige muudetakse järgmiselt:

Määrata tema lesele ja lastele igakuulist riigi põhipensioni riigiametnikkude 1 palgaastme põhipalga suuruses, kus juures elukalliduslisa riigiametnikkudega ühesugustel alustel juure lisatakse.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) Üksikud on wastu, sellega on see paragrahw wastu wõetud.

Aruandja **A. Schulbach** (loeb): § 2. Eelmises paragrahwis ettenähtud muudatus hakkab maksma 1-st jaanuarist 1921 a. arwates.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) Üksikud on wastu, sellega on see paragrahw wastu wõetud ja ühes sellega Jaan Poska abikaasa ja alaealiste laste tulewiku ainelise kindlustamise määrus II lugemisel wastu wõetud.

Riigikogu läheb 8. päewakorra-punkti juure.

10. Määrus töö- ja hoolekandeministeeriumile 64.800 margalise lisakrediidi määramise kohta pensioni maksmiseks Jaan Poska perekonnale II lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja **L. Johanson** (loeb): Määrus töö- ja hoolekandeministeeriumile 64.800 marga lisakrediidi määramise kohta pensioni maksmiseks Jaan Poska perekonnale.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) Wastu ei olda, seega on pealkiri wastu wõetud.

Aruandja **L. Johanson** (loeb): Töö- ja hoolekandeministeeriumile määratakse 64.800 (kuuskümmend neli tuhat kaheksasada) marka lisakrediiti pensioni maksmiseks käesolewal aastal Jaan Poska perekonnale.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) Üksikud on wastu. Sellega

on see seadus II lugemisel wastu wõetud.

Riigikogu läheb 9. päewakorra-punkti juure.

11. Seaduseelnõu kaitsewägedesse puutuwate sõjawäe seaduste ja määruste väljaandmise korra kohta põhiseaduse § 81 põhjal II lugemisel.

Riigikaitse komisjoni aruandja **J. Laidoner**: Ma juhin siin tähelepanu selle peale, et siin tuleb lugeda mitte „seaduseelnõu“ waid „seadluseelnõu“. (Loeb): Seadluseelnõu kaitsewägedesse puutuwate sõjawäe seaduste ja määruste väljaandmise korra kohta põhiseaduse § 81 põhjal.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) Wastu ei olda. Sellega on pealkiri wastu wõetud.

Aruandja **J. Laidoner** (loeb): § 1. Kõik seadlused ja määrused küsimustes: a) sõjawäe walitsemise (s. s. k. I—IV ja m. s. k. I ja II r.); b) sõjawäe korraldamise ja teenistuse käigu kohta sõjaametkonnas (s. s. k. V—XI r. ja m. s. k. IX—XX r.); d) sõjawäeasutuste organiseerimises (s. s. k. XII—XVII r. ja m. s. k. III—VII r.); e) sõjawäe majanduses (s. s. k. XVII—XX r. ja m. s. k. XII—XV r.); g) distsiplinaar karistuste kohta (s. s. k. XXIII r. ja m. s. k. XVII r.) täiendakse ja muudetakse Wabariigi Walitsuse poolt sõjaministri ettepanekul.

Märkus 1. Väljaminekud, mis nende seaduste ja määruste muutmise ja täiendamise läbi tekiwad, kaetakse harilikus riigi eelarwe korras.

Märkus 2. Sõjawäe nuhtlusseadust (s. s. k. XXII r. ja m. s. k. XIV r.), sõjakohtu pidamise seadust (s. s. k. XXIV r. ja m. s. k. XVIII) ja sõjawäeteenistuse kohustuse seadust (s. k. IV k.) muudetakse ja täiendatakse üldises seadusandlikus korras.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) Üksikud on wastu, sellega on see paragrahw wastu wõetud.

Aruandja **J. Laidoner** (loeb): § 2. Wabariigi Walitsusel on peale selle õigus wabariigi eelarwe järele sõjaametkonnale määratud krediitide piiridest mitte üle minnes sõjaministri ettepanekul: a) rahu- ja sõjaaegseid koosseisusid kinnitada; b) kaitsewägede palganormisid kinnitada; d) sõjaametkonnale antawaid põhi-

kirju, määrustikka ja juhtnööre kinnitada; e) sõjainistri ettepanekul ohwitserideks ülendada ja auastmetes kõrgendada ning viimaseid auastmetes alandada ja degradeerida (reameheks alandada); g) kaitseväge ülemaid, polguülemast alates ja kõrgemale, sõjainistri ettepanekul kohata peale nimetada, ümber paigutada ja teenistusest wabastada ja h) kaitseliidu korraldusesse ja sõjalisesse õpetamisesse puutuwaid küsimusi otsustada.

Märkus 1. Sõjaajal kantakse punktides a, d, e ja g ülesloetud õigused: koosseisude, põhikirjade ja määrustikkude kinnitamine, ohwitserideks ülendamine ja kanni polkowniku auastmeni kõrgendamine, mitte kõrgemal, kui polkowniku auastmel seiswate ohwitseride auastmes alandamine ja degradeerimine ning kaitsewäe ülemate teenistuskohata peale nimetamine, — kaitseväge ülemjuhatajale üle.

Märkus 2 Nende määrustikkude ja juhtnööride kinnitamine, mis kaitseväge õpetamisesse puutuwad, kuulub sõjainistri wõimkonda. Peale selle on Wabariigi Walitsusel õigus sõjainistrit wolitada kinnitada niisuguseid määrustikka ja juhtnööre, mis oma sisu poolest ainult sõjaametkonnasse puutuwad.

Juhataja K. Wirma: Panen paragrahwi hääletamisele. (Hääletatakse.) § 2 on wastu wõetud.

Aruandja J. Laidoner (loeb): § 3. Kõikide punkt 1 nimetatud seadluste ja määruste, samuti kõik § 2 punkt a, b ja d näidatud koosseisude, palganormide, põhikirjade, määrustikkude ja juhtnööride eelnõud ja kõik kaitseliitu puutuwad küsimused (sellesama § 2 punkt b) antakse sõjainistri poolt enne Wabariigi Walitsusele esitamist rahuajal, läbiwaatamiseks sõjanõukogule ja esitatakse Wabariigi Walitsusele ühes sõjanõukogu arwamisega.

Juhataja K. Wirma: Panen paragrahwi hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda. § 3 on wastu wõetud.

Aruandja J. Laidoner (loeb): § 4. Sõjanõukogu esimeheks on sõjainister ja tema äraolekul sõjainistri abi. Sõjanõukogu seisab koos: a) sõjainisteeriumi keskasutuste juhatajatest; b) kõrgemal sõjawäeteenistuse astmel seiswatest sõjawäe ülematest Wabariigi Walitsuse määramise järele; d) ühest Riigikogu riigikaitse ja ühest rahaasjanduse komisjoni

esitajast, nimetatud komisjonide walimise järele. Sõjanõukogu liigete üldarwu määrab kindlaks Wabariigi Walitsus.

Igast sõjanõukogu istungist, kus on arutusel küsimused, mis seotud riigi poolt wäljaminekutega, wõtab osa üks riigikontrolli peakontrolöör, riigikontrolööri nimetusel.

Selle paragrahwi teise lõike sõnade: „riigi poolt“ järele palun komisjoni nimel järgmise paranduse wastu wõtta ja lugeda: „wäljaminekutega wõi sissetulekutega. wõtab osa üks riigikontrolli peakontrolöör, riigikontrolööri nimetusel.“ Riigikontrolöör palus seda parandust siia sisse wõtta toonitades seda, et Wene seaduse järele sõjanõukogu otsustas ainult niisuguseid küsimusi, mis olid seotud wäljaminekutega ja sissetulekutega temal tegemist ei olnud. Meie praeguses ajajärgus on tegemist ka sissetulekute küsimustega, näituseks ühe wõi teise sõjawäeosa kuuluwate waranduste likvideerimise puhul. See küsimus oli arutusel riigikaitse komisjonis ja komisjoni nimel palun seda wastu wõtta.

Juhataja K. Wirma: Tehtud paranduse eriti hääletamise nõudmist ei ole, siis panen selle paragrahwi parandatud kujul hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda. § 4 on wastu wõetud.

Aruandja J. Laidoner (loeb): § 5. Kõik s. s. k. ja m. s. k. muutused ja täiendused, mis on wälja antud käesolewa seaduse § 1 põhjal, niisamuti kõik § 2 põhjal Wabariigi Walitsuse poolt wastu wõetud määrused ja otsused awaldatakse „Riigi Teataja“ erinumbrites pealkirja all „Seadlused ja määrused kaitsevägele.“

Märkus. Seadlused ja määrused, mis riigikaitse huwides sõjanõukogu äranägemise järele peawad saladuses hoitama. „Riigi Teatajas“ awaldamisele ei kuulu. Kaitseväge ülemjuhataja ja palganormisid „Riigi Teatajas“ ei awaldada.

Juhataja K. Wirma: Panen paragrahwi hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda. § 5 on wastu wõetud.

Aruandja J. Laidoner (loeb): § 6. Käesolewa seaduse jõusse astumisega loetakse ajutise walitsuse poolt 25. webruaril 1919 a. wastuwõetud seadus sõjawäge ülemjuhataja wõimupiirkonna määramise asjus („Riigi Teataja“ nr. 14 — 1919 a.). Asutawa Kogu poolt 26. märtsil

1920 a. vastu võetud määrus Wabariigi Walitsuse õiguste kohta riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade asjus sõjaminstreeriumi suhtes („Riigi Teataja“ nr. 49/50 — 1920 a.) Wabariigi Walitsuse poolt 3. jaanuaril 1921 a. vastu võetud seadus nr. 33 („Riigi Teataja“ nr. 4 — 1921 a.) ja seaduste kogu 1 k. II j. § 845 wastawalt ära muudetak.

Juhataja K. Wirma: (Hääletata kse.) Wastu ei olda. § 6 on vastu võetud. Seega on see seadus II lugemisel vastu võetud.

Riigikogu läheb järgmise päewakorrapunkti juure.

12. Seaduseelnõu Rahaasjanduse 10 miljoni marga komisjoni aruandja A. Jürman ta teedeministeeriumi posti-telegraafi-telefoni ametkonna 1921 a. korraliste kulude eelarwest sama ametkonna erakorraliste kulude eelarwesse.

II lugemisel.

Juhataja K. Wirma: Panen pealkirja hääletamisele. (Hääletata kse.) Wastu ei olda. Pealkiri on vastu võetud.

Aruandja A. Jürman (loeb): 1. Wähendada teedeministeeriumi posti-telegraafi-telefoni ametkonna 1921 a. korraliste kulude eelarwet:

II peatükk Nr. 6 järele	2.300.000 mk.
III „ „ 12 „	1.700.000 „
III „ „ 16 „	3.000.000 „
III „ „ 19 „	3.000.000 „

kokku kümne miljoni marga wõrra.

Juhataja K. Wirma: Panen § 1 hääletamisele. (Hääletata kse.) Wastu ei olda. 1. osa on vastu võetud.

Aruandja A. Jürman (loeb): 2. Awada teedeministeeriumi posti-telegraafi-telefoni ametkonnale erakorralist krediiti peatükk III § 14 järele kümme miljonit (10.000.000) marka radiotelegraafi ehitamiseks Haapsalusse.

Juhataja K. Wirma: Panen seaduseelnõu 2. osa hääletamisele. (Hääletata kse.) Wastu ei olda. 2. osa on vastu võetud. Seega on see seadus II lugemisel vastu võetud.

Riigikogu läheb järgmise päewakorrapunkti juure.

13. Üüriseadus Üüriseaduse II lugemisel. komisjoni aruandja Chr. Kaarna (loeb): § 14-a. Tõrgub üürileandja üüri wastuwõtmast, siis võib tüürnik üüri wastawa kohtu deposiiti sisse maksta.

Juhataja K. Wirma: Panen paragrahwi hääletamisele. (Hääletata kse.) Wastu ei olda. § 14-a on vastu võetud.

Aruandja Chr. Kaarna (loeb): § 14-b. Kui tüürnik üürileandjaga mõtete lahkumineku puhul käesolewa seaduse järele üüri wäljaarwamise asjus niikaua senise normi järele üüri ära maksab, kunni kohus waidluse üürihinna kohta ei ole otsustanud, siis ei loeta seda mitte oluliseks üürilepingu rikkumiseks.

Juhataja K. Wirma: Ma panen paragrahwi hääletamisele. (Hääletata kse.) Wastu ei olda. Sellega on § 14-b vastu võetud.

Aruandja Chr. Kaarna (loeb): § 17. Kui üüriwahelikord tüürniku ja üürileandja wahel ära lõpeb, siis on tüürnik kohustatud korterist wälja kolima kõigi temast rippuwate kaaselanikkudega ja warandustega, kuna ainult neil kaasüürnikkudel, kes selle seaduse §§ 5—7 korras rekwireeritud tubadesse asusid, õigus jääb nendele määratud ruumidesse endiselt edasi jääda.

Juhataja K. Wirma: Ma panen paragrahwi hääletamisele. (Hääletata kse.) Wastu ei olda. Sellega on § 17 vastu võetud.

Aruandja Chr. Kaarna (loeb): § 20. Kui kohus majaomanikule korteri käesolewa seaduse § 14 p. d põhjal mõistab ja kui majaomanik ise wõi tema kojamees sinna peale otsuse täitmist elama ei asu, waid selle kolmandale isikule edasi annab, siis võib wäljamõistetud tüürnik oma endise korteri tagasi nõuda, kus juures üürileping majaomaniku ja kolmanda isiku wahel maksuwusetaks tunnistatakse.

M. Neps (sd.): § 20 käsitamine annab wäga palju wõimalust seda nii ehk teisiti mõista ja nimelt need sõnad: „kui majaomanik ise wõi tema kojamees...“ § 20 wõeti vastu parandusega, et on õigus korterit tagasi nõuda, kui see on tarwis üürileandjale enesele ehk kojamehele. Selle paragrahwiga on wõimalus antud majape-

remehele iga üürnikku wälja tõsta põhjendades sellega, et seda korterit kojamehele tarwis läheb. Üüriseadus ise aga ei määra mitte ära mitu kojameest sellel majal peab olema. Lõppude lõpuks wõib majaperemees mitu kojameest pidada ehk jälle kojamehe sinna korterisse panna, kust ta üürniku wälja tahab saada ja kojamehe korteri wälja üürida. Igatahes niimoodi asja lahendamine sünnitaks wäga palju segadusi ja sellel paragrahwil ei ole sarnasel kujul mingisugust mõtet. Mina teen ettepaneku, et § 20 wälja jätta sõnad: „ise wõi tema kojamees“. Praegusel kujul aga antakse selle paragrahwiga wõimalus iga ühte kojameheks pidada ja herra Keskküll wast teab, mitu kojameest tarwis läheb, kui suur maja on. Wõib ju kojamehele wähem kohustusi peale panna ning sedamoodi kojameeste läbi mitu korterit wabaks saada.

Juhataja K. Wirma: Lõpusõna on aruandjal.

Aruandja Chr. Kaarna: Tegelik elu on näidanud, et herra Neps'i wäited mitte põhjendatud ei ole. Wõtame, näituseks, niisuguse maja, kus kojameest ei olegi, waid kojamehe kohuseid täidab majaperemees. See majaomanik läheb hoopis teise kohta elama, olgu maale wõi linna, ta ei leia aga wäljakolimise puhul alalist kojameest ja paneb kojamehe kohused ajutiselt ükskõik kelle peale ning üürib oma korteri wälja. Pärast tuleb aga tarwidus, et ta peab alalise kojamehe wõtma, sest et ajutine oma kohuseid kauem täita ei suuda. Niisugusel juhtumisel on majaomanik sunnitud oma kojamehele korteri andma, ja et ta seda teha wõiks ning et majaomaniku peale pandud sanitaär-politsei kohused mitte täitmata ei jääks, peab tal õigus olema ühelt ehk teiselt üürnikult kojamehe tarwis korterit ära wõtta. Wastasel korral oleks kojamehe leidmine wast täitsa wõimatu. Minu arwates on herra Neps'i põhjendused täitsa asjata, sest § 14 punkt d, millest herra Neps rääkis, kõneleb ju sellest, et korterit wõidakse nõuda enesele wõi kojamehele ainult siis, kui see tungiwalt tarwilik on. Ilma tungiwa tarwiduseta ja mõjuwa põhjuseta ei mõista kohus kedagi korterist wälja. Kui majaperemees ühte ehk teist korterit kojamehe jaoks wabaks nõuab, siis peab ta ka suutma ära näidata, et temal kojameest tingimata hädasti tarwis on. Ilma mõjuwate põhjusteta niisuguseid tagajärgi, nagu herra Neps tähendas, ei ole.

Juhataja K. Wirma: Riigikogu liikme herra Neps'i poolt on sisse tulnud järgmine parandus: § 20-dast wälja jätta sõnad: „ise wõi tema kojamees“. (Hääletatakse seda ettepanekut.) See ettepanek on saanud poolt 13 häält, wastu 24. Sellega on ta tagasi lükatud. (Hääletatakse paragrahwi.) Wastu ei ole keegi. Sellega on see paragrahw wastu wõetud.

Aruandja Chr. Kaarna (loeb): § 21. Käesolewa seaduse § 3 ettenähtud määruste rikkumises süüdlasi karistatakse arestiga kunni 3 kuuni wõi rahatrahwiga kunni 15.000 margani.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) Wastu ei ole keegi. Sellega on see paragrahw wastu wõetud.

Aruandja Chr. Kaarna (loeb): § 22. Korteri pidajat, kes selle seaduse § 7 temale antud õigust kaasüürilise wabalt walimises petlikult tarwitab, andes üles oma kaasüüriliseks inimese, kes tema juures mitte alaliselt ei ela, karistatakse arestiga kunni 3 kuuni.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) Wastu ei ole keegi. Sellega on see paragrahw wastu wõetud.

Aruandja Chr. Kaarna (loeb): § 23. Korteri kuulutustes peab pakutawa korteri wõi toa ja üürileandja aadress täielikult ära tähendatama. Need kuulutused ei tohi enestes sisaldada ei warjamata ega warjatud wiisil mitte mingisuguse tasu nõudmist, lubamist ega pakkumist korterite muretsemise wõi juhutamise eest. Sellest üleastujaid karistatakse arestiga kunni 3 kuuni ehk rahatrahwiga kunni 15.000 margani.

M. Neps (sd.): Mul ei ole selle paragrahwi kohta parandusi. Aga minewasel koosolekul käsitas rkl. Schulbach seda paragrahwi, ja nüüd on selle peale waatamata see paragrahw endisel kujul komisjonist tagasi tulnud. Sellepärast ma tahaksin, et komisjoni aruandja nüüd siin seletaks, kuidas komisjon selle paragrahwi käsitamist tegelikult elus ette näeb.

Juhataja K. Wirma: Lõpusõna on aruandjal.

Aruandja Chr. Kaarna: On ju wäga palju asju, mis ära on keelatud, ja et keelatud asjade awaldamine kuskil lubatud oleks, seda komisjon mitte ei tea. Iseenesest mõista, et kui ära keelatakse aja-

lehes teatud sisulisi kuulutusi awaldada, niisugused aga siiski ajalehes ilmuwad, siis wastutusele wõetakse mitte üksnes kuulutuse andja, waid ka awaldaja. Ma ei saa aru, miks tahetakse korterikuulutusi muist asjust ära eraldada, kuna ometi seadused kõikide kohta makswad peawad olema. On palju teisigi asju, mille awaldamine ajalehtedes keelatud on, ja kui ajalehed neid ometigi awaldawad, siis leitakse ka teid, kuidas süüdlasi wastutusele wõtta.

Juhataja K. Wirma: Ma panen siis selle paragrahwi hääletamisele (Hääletatakse.) Wastu ei olda. Sellega on see paragrahw wastu wõetud.

Aruandja Chr. Kaarna (loeb): § 23-a. Käesolewa seaduse §§ 20, 21, 21-a, 22 ja 23 ettenähtud sütteod alluwad rahukohtunikudele harilikus korras.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) Wastu ei olda. Sellega on see paragrahw wastu wõetud.

Aruandja Chr. Kaarna (loeb): § 25. Lepituskodade ära kaotamise seaduse („Riigi Teataja“ nr. 71 — 1921 a. nr. 100) §§ 4 ja 5 kaotawad oma maksuuse.

Juhataja K. Wirma: Panen selle paragrahwi hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda. Sellega on see paragrahw wastu wõetud.

J. Semm (rhw.): Teisel lugemisel tehti rkl. herra Neps'i poolt ettepanek § 10 juure kaupluse ruumide pealt kõrgemat üüri lubada wõtta. See ettepanek ei tulnud aga mitte hääletamisele, waid läks komisjoni parandusena. Sellepärast teen mina ette-

paneku uus paragrahw wastu wõtta: Kaupluste ja tööetewõtete ruumide pealt wõetaw üür wõib olla 60 kunni 150 kordne sellest üürist, mis nende ruumide eest 19. juulil 1914 a. tõeliselt makseti.

Märkus. Kordadel, kus wõimatu on 1914 a. üüri kindlaks teha ja ruumide juures, mis hiljem ärietewõtete jaoks ehitatud, käiakse selle seaduse § 10-a järele.

Juhataja K. Wirma: Lõpusõna on aruandjal.

Aruandja Chr. Kaarna: Komisjoni nimel ei saa ma selle uue paragrahwiga mitte ühineda. Sellest hoolimata, et seda uueks paragrahwiks nimetatakse, on sellesama sisulisi ettepanekuid juba ennemalt tehtud. Motiivid olen mina juba ennem komisjoni nimel ette kannud.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse rkl. J. Semmi ettepanekut.) Suur enamus on wastu. Sellega on see paragrahw tagasi lükatud. Sellega on siis üüriseadus II lugemisel läbi.

14. Koosoleku lõpetamine ja järgmise koosoleku aja küsimus. Tänane päewakord on ka läbi. Kas te hakse ettepanekut järgmise koosoleku kohta? (Wahelhüüe: Juhatusese hooleks.) Ettepanek on tehtud järgmise koosoleku määramist juhatusese hooleks jätta. Wastu ei waielda. Loen selle ettepaneku wastu wõetuks. Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 6.20 min.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu abiesimees **K. Wirma.**

Abisekretäär **J. Bergman.**

